

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Гоцуляк Віолета

ГЕЙМІФІКАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ (ІГРОВІ МЕТОДИКИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК КОНСУЛЬТУВАННЯ).....	257
---	-----

Коба Олег

АВТОРСЬКА ШКОЛА В УКРАЇНІ (НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ ДОСЛІЖЕНЬ).....	259
--	-----

Балан Денис

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРА З ФУТБОЛУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ СТРАТЕГІЙ.....	264
--	-----

***СЕКЦІЯ № 9. ПОЛІТИКА І СУСПІЛЬСТВО: УКРАЇНСЬКИЙ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД***

Озернюк Ганна

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ АФРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ.....	268
--	-----

Мельник Юлія

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ.....	271
--	-----

Ярова Ліліана, Куртіков Михайло

ТЕХНОЛОГІЇ ЛОБІЮВАННЯ У КІБЕРПРОСТОРІ: ВІД МЕДІА- СКАНДАЛІВ ДО «РЕЄСТРУ ПРОЗОРОСТІ»	274
--	-----

Ковра Катерина

КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ЗА ЧИ ПРОТИ МЕЦЕНАТСТВА.....	278
---	-----

Шкребій Катерина

ІНТЕГРАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ ТА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЗРІЛОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА.....	280
---	-----

формування практичних навичок консультування, підвищує рівень їхньої професійної компетентності та готовності до майбутньої діяльності [3].

Упровадження ігрових методик у педагогічну практику вищої школи можна розглядати як одну з ключових інноваційних стратегій, що дозволяє поєднувати теорію і практику, забезпечуючи більш високу ефективність освітнього процесу.

Гейміфікація є важливим інструментом інноваційного розвитку освіти у сфері соціальної роботи. Вона дозволяє поєднувати академічні знання з практичними вміннями, формувати навички консультування та комунікації в умовах, наближених до реальних професійних ситуацій [4]. Використання ігрових методик забезпечує підвищення мотивації студентів, сприяє розвитку критичного мислення, гнучкості та креативності, що є необхідними компетентностями сучасного соціального працівника. Отже, впровадження гейміфікаційних технологій у підготовку фахівців соціальної сфери має значний потенціал для удосконалення освітнього процесу та підвищення його ефективності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Биков В. Ю., Спірін О. М., Лупаренко Л. А. Гейміфікація в освіті: теоретико-методологічні основи та практичні реалізації. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Т. 81, №1. С. 1–19.
2. Бондаренко В. В. Роль гейміфікації в освітньому процесі закладів вищої освіти. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Педагогіка*. 2022. №4. С. 56–62.
3. Зубов О. І., Зайцева І. О. Використання ігрових технологій у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2020. Вип. 2 (47). С. 87–92.
4. Савченко С. В. Інноваційні освітні технології у підготовці фахівців соціальної сфери: можливості та перспективи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. №7. С. 134–143.

КОБА ОЛЕГ

доктор технічних наук, професор кафедри управління судном, капітан
далекого плавання, Дунайський інститут,
Національний Університет «Одеська морська академія», м. Ізмаїл, Україна

АВТОРСЬКА ШКОЛА В УКРАЇНІ (НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ ДОСЛІЖЕНЬ)

Проблема становлення та розвитку авторської школи в Україні є особливо актуальною в умовах модернізації освітньої галузі. Одним із шляхів

її наукового розв'язання є уточнення змісту поняття «авторська школа». Зважаючи на те, що вчені по-різному інтерпретують це поняття, є потреба застосувати контент-аналіз як метод наукового дослідження поняттєво-категоріального апарату педагогіки. Над порушеною проблемою працювало багато вчених, однак найбільший науковий інтерес становлять розвідки І. Заєць, О. Новак, М. Проц, Ю. Юрчонок, у яких представлено цілісні концепції дослідження авторської школи. Це поняття обрано предметом контент-аналізу, зважаючи на те, що саме в ньому концептуалізується розуміння сутності досліджуваного феномена.

Отже, ми виокремили одну з реконструкційних гіпотез, яка потребує наукового обґрунтування, а саме: авторська школа характеризується «високим рівнем розвитку інноваційного потенціалу, що є необхідною передумовою і результатом саморозвитку її конкурентоспроможності». Це й визначає наукову новизну дослідження задля подальшого уточнення сутності поняття. Тож поняття «авторська школа» тлумачимо так: загальноосвітній навчальний заклад з високим рівнем розвитку інноваційного потенціалу як необхідної передумови і результату саморозвитку його конкурентоспроможності засобами експериментально перевіреної оригінальної авторської концепції моделювання педагогічної системи, технологізованої за суттю, що забезпечує стабільні позитивні результати діяльності.

Щодо критерію «об'єкт» (загальноосвітній навчальний заклад) – відсутня єдина думка про розуміння сутності поняття, оскільки авторську школу витлумачують як «експериментальний» (38,1%), «інноваційний» (14,3%), «новаторський» (9,5%) типи закладів. Отже, більшість дослідників (61,9%) не визначають її як окремий тип, чого меншість не сприймає (38,1%). Цей факт можна пояснити тим, що сама ідея становлення та розвитку авторської школи потребує подальших наукових розвідок. Зауважимо, що на думку вчених авторська школа є синонімом інноваційної, або новаторської, за типом, незважаючи на відмінності процесу моделювання змін. Варто зазначити, що вони не ототожнюють її з експериментальною, а розглядають як феномен інноваційної освітньої практики, який потребує вивчення з подальшим виокремленням у самостійний тип загальноосвітнього навчального закладу, інноваційного за суттю (М. Проц, В. Заєць; О. Новак та ін.). Стосовно поняття «процес» (характеристика змісту діяльності) також відсутня спільна думка, оскільки поняття «авторська школа» витлумачують на основі різних змістово-процесуальних характеристик, а саме: «концепція» (63%), «система» (22%), «технологія» (11%), «модель» (4%). Це можна пояснити відмінністю наукових концепцій, зумовлених специфікою предмета, мети, гіпотези й завдань дослідження, що позначилося на способі розуміння сутності поняття «авторська школа»; належністю дослідників до різних наукових шкіл, які мають власні традиції і відповідні парадигмальні настанови, що вплинуло на розроблення моделі розв'язання наукової

проблеми й тлумачення поняття; рівнем розробленості ідеї у теорії і практиці, адже аналізуються наукові праці різних періодів становлення та розвитку авторських шкіл тощо.

З метою інтерпретації результатів контент-аналізу за цим критерієм перелічені показники доцільно згрупувати у два блоки, що характеризують сутність поняття на основі: а) розуміння способу діяльності («концепція»), що відображає певні ціннісно-сміслові, мотиваційні, цілепокладальні тощо настанови щодо осмислення сутності, особливостей та специфіки моделювання змін в авторській школі; б) конструювання засобів діяльності («система», «технологія», «модель»), які забезпечують реалізацію авторського задуму.

Незважаючи на поліфункціональність поняття «авторська школа» та різні інтерпретаційні парадигми, можемо зробити такі висновки.

По-перше, частина учених (63%) акцентують на доцільності розроблення авторської ідеї та концепції школи, що вказує на потребу осмислення способу діяльності, однак відсутнє спільне розуміння змістово-процесуальних характеристик самої концепції. Зокрема пропонують розробляти концепції психолого-педагогічну або організаційно-управлінську, психолого-педагогічну (Г. Гаудінг; Ю. Юрчонок; М. Ярмаченко), концепцію розвитку школи (Н. Побірченко) як управлінський інструментарій моделювання змін (стратегічний менеджмент). Це пояснює наявність різних типів моделей та видів авторських шкіл, практичну реалізацію принципу варіативності моделювання.

По-друге, дослідники наполягають на доцільності розроблення не тільки авторської ідеї, але й задуму. «Ідея в педагогіці, та і в соціальному розвитку взагалі, розуміється як думка про способи перетворення дійсності, про способи переходу від існуючого стану в необхідне, бажане (потрібне майбутнє), а задум трактується як уявне втілення ідеї, її інструментовка в плановій системі дій і засобів». Тому вчені обґрунтовують доцільність конструювання відповідної системи (С. Гончаренко; В. Заєць; Ю. Юрчонок), технології (О. Новак) чи моделі (Г. Матвєєва).

По-третє, більшість науковців (22%), конструюючи засоби діяльності, надають перевагу розробленню системи, оскільки вона технологічна за суттю (О. Новак), здебільшого представлена окремими структурними компонентами – підсистемами, як-от: дидактична, методична чи виховна (С. Гончаренко), виховна й навчальна (В. Заєць), цілісними оригінальними системами, зокрема освітньою чи загально педагогічною (С. Гончаренко). Значно менше дослідників вказують на розроблення окремих технологій (11%), моделей (4%), що забезпечують інструментальну складову реалізації змін. Зауважимо, що результатом моделювання є модель, тому засобами контент-аналізу поняття «авторська школа» важко ідентифікувати характер змін (4%), оскільки

можна розробляти як модель системи, так і модель технології чи методики тощо.

По-четверте, деякі вчені (37%) у визнанні поняття «авторська школа» уводять тільки практичну реалізацію задуму - конструювання засобів діяльності (С. Гончаренко; В. Заєць; Ю. Юрчонок; О. Новак та ін.), не акцентуючи на розробленості авторської ідеї та відповідної концепції, що розкриватимуть розуміння способу діяльності. Типи моделей та види таких авторських шкіл розробляють з «урахуванням надбань психології, педагогіки, вікової фізіології та інших наук, вітчизняного й зарубіжного педагогічного досвіду» (Гончаренко, 1997:374), «на підґрунті культурологічної парадигми освіти, синтезі знань та досвіду» (Матвеева, 2016 - № 32:12), «життєвому й професійному досвіді її творця» тощо. Їх становлення та розвиток здійснюється в рамках панівної парадигми; характер моделювання змін – модифікаційний. Наявність авторської ідеї та оригінальної концепції забезпечує авторській школі можливість розроблення власної філософії змін, формування нової проектної культури як чинника парадигмальних зрушень у пошуку й розробленні нової моделі вирішення конкретної проблеми в теорії і передовій педагогічній практиці; характер моделювання змін – трансформаційний. Зауважимо, що поєднання трансформаційної та модифікаційної складових забезпечує змішаний характер (31,6%) моделювання змін (В. Заєць; Г. Матвеева; Ю. Юрчонок).

Щодо «результату» (характеристики продукту діяльності), зазначимо: у більшості визначень поняття «авторська школа» є опис очікуваного результату (68,4%), що засвідчує його смислову цілісність та прогнозовану результативність діяльності. (Поняття як форма мислення і як форма пізнання перебувають у взаємозв'язку, що створює певну систему, яка відображає предмет дослідження у його сутнісних (інваріантних) ознаках та зв'язках). Розкриваючи розуміння досліджуваного феномена цілісно, вчені уводять до визначення поняття характеристики не лише об'єкта та процесу, що відображає певний спосіб діяльності на основі процесуально-змістової характеристики, а й результату. Однак він недостатньо репрезентований дослідниками (31,6%) у понятті «авторська школа».

З метою інтерпретації результатів контент-аналізу за цим критерієм перелічені показники доцільно згрупувати у два блоки, що характеризують сутність поняття на основі: а) продуктивності діяльності («ефективність», «результативність», «технологічність»), яка відображає набутий досвід реалізації змін в авторській школі на основі продукту діяльності; б) характеристику продукту діяльності («суб'єктність», «гуманність», «креативність», «своєрідність», «специфічність», «оригінальність»), що характеризує здобутий результат діяльності, оскільки основним продуктом роботи є досвід інтегрованої практико-теоретичної діяльності, креативний за суттю.

За результатами проведеного контент-аналізу можемо зробити певні висновки. Продуктивність діяльності (52,1%) характеризують такі показники: «ефективність» (20,8%) більшість авторів розкриває на основі функціонування авторської школи (достатнє тривале, довготривале), не зазнаючи сутнісної характеристики її розвитку та саморозвитку засобами нововведень; «результативність» (14,6%) – стабільні позитивні результати навчання, виховання та розвитку учнів; «технологічність» (16,7%) - набутий досвід (нову освітню практику). що, як зазначає В. Заєць (10,5%), «може бути використана іншими освітніми закладами». Адже «будь-яка новизна потребує для себе визнання у термінах повторення й традиції» [1].

Характеристику продукту діяльності (47,3%) описують такі показники. «Оригінальність» (12,5%), що в філософії культури є маркером «бунту проти традиції»; у психології - новизни й самобутнього характеру інтелектуальної й творчої діяльності автора, який не вдається до копіювання чи наслідування чужого досвіду, а конструює власний на основі найновіших досягнень науки й передовій практики, виявляючи гнучкість мислення; в педагогіці – новизни продукту інноваційної діяльності (оригінальна педагогічна система, технологія тощо) як засобу розв'язання виявлених проблем та суперечностей. Зауважимо: поняття «оригінальність» (інваріантна ознака; 12,5%), «своєрідність» (який відзначається чимсь неповторним) характерний, специфічний, особливий (із рисами, властивими тільки йому), оригінальний, самобутній. «Креативність» (10,4%) яскраво виявляється в набутому досвіді інтегрованої практико-теоретичної діяльності, оскільки педагогічне проектування (прогнозування, моделювання, конструювання, програмування, планування) авторської школи описує цілісний проєктний цикл – від авторської ідеї до втілення задуму, що його «обґрунтовують процеси «практизації» теоретичних розробок, заповнення гносеологічного інтервалу між теорією і практикою інтегрованою практико-теоретичною діяльністю» [3]. Зокрема, вчені характеризують авторську школу як складно організовану, саморозвивальну систему з яскраво вираженим ядром цінностей, «орієнтовану на творчий пошук форм життєдіяльності, що породжує унікальність окремих сторін діяльності.

«Суб'єктність» (6,4%) передбачає реалізацію суб'єкт-суб'єктної взаємодії в авторській школі, втілення ідей співпраці та партнерства, що засвідчує сформованість специфічної педагогічної культури, гуманістично зорієнтованого закладу

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гатальська С.М. Статус традиції як особливої реалії культури. Філософія культури: підручник / С.М. Гатальська. К.: Либідь, 2005. 326 с. URL: http://pidruchniki.com/12980108/filosofia/status_traditsiyi_osoblivoyi_realiiyi_kulturi

2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 374 с.
3. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. К.: Парапан, 2003. 240 с.
4. Кузьмінський А. Гуманітарно-екзистенційна педагогіка академіка Зязюна І. А. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/>
5. Лещенко М.П. Наукова школа академіка Івана Зязюна. Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: зб. наук. Праць. *Освіта України*. 2016. № 32, С. 12.
6. Сулаєва Н.В. Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної мистецької освіти: монографія. Полтава: ПНПУ, 2013. 408 с.

БАЛАН ДЕНИС

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальність 017
«Фізична культура і спорт»,

Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та спеціальної
освіти,

Науковий керівник: **ЩЕКОТИЛІНА НАТАЛЯ**, кандидатка педагогічних
наук, доцентка

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРА З ФУТБОЛУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ СТРАТЕГІЙ

У системі сучасної освіти тренер з футболу поступово виходить за межі суто спортивного фахівця та набуває ролі педагогічного наставника, модератора розвитку та психологічного підтримувача. Інноваційні освітні стратегії підкреслюють важливість цілісного підходу, де навчання поєднує інтелектуальну, емоційну та соціальну складові. Саме такий підхід визначає ефективність роботи сучасного тренера з футболу.

Психолого-педагогічна діяльність тренера формується на перетині кількох ключових завдань: створення сприятливого середовища, підсилення мотивації, розвиток емоційної стійкості та формування взаємодії в команді. Як і в інноваційних освітніх практиках, успішність тренувального процесу залежить від характеру взаємин «спортсмен – тренер» та «спортсмен – команда», «спортсмен – спортсмен» при провідній узагальнюючій ролі «спортсмен – тренер» [2, 5, 6]. Ці взаємовідносини можуть по-різному відбиватися на ефективності змагальної діяльності колективу, незалежно від їх вікової категорії.

На сучасному етапі розвитку футболу в Україні гостро стоїть проблема виховання висококваліфікованих фахівців у галузі спорту, зокрема, тренерів з

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.